

ВНЗ „УНІВЕРСИТЕТ імені АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ”

БОГУШ ЛЮДМИЛА АНДРІЇВНА

УДК 378.147:378.21

**ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ КАР’ЄРОЮ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Дніпро – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, професор,
Томашевська Ірина Петрівна,
Східноєвропейський національний
університет імені Лесі Українки,
професор кафедри педагогіки.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук
Кучай Олександр Володимирович,
Національний авіаційний університет, заступник
директора Інституту доуніверситетської підготовки;

кандидат педагогічних наук
Максимчук Лариса Володимирівна,
Хмельницький національний університет,
доцент кафедри гуманітарних і загальноєкономічних
дисциплін.

Захист відбудеться 8 листопада 2018 р. о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 08.120.02 у ВНЗ „Університет імені Альфреда Нобеля” за адресою: 49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18, зал засідань вченої ради (А 315).

Із дисертацією можна ознайомитися на сайті www.duan.edu.ua та у бібліотеці ВНЗ „Університет імені Альфреда Нобеля” за адресою: 49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.

Автореферат розісланий 8 жовтня 2018 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

О.В. Лебідь

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Людство здолало межу другого і третього тисячоліть, вийшовши на черговий відтинок свого розвитку, ознаменованого кардинальними, різномірними, трансформаційними змінами глобалізованого світу. Докорінні політичні перетворення України за останнє десятиліття позначилися суперечливими рисами розвитку. Але попри утвердження демократичних цінностей викликають занепокоєння протилежні прояви, насамперед, коливання між авторитарними та радикальними тенденціями, недостатня консолідація політичних еліт та всього суспільства з ключових питань внутрішньої та зовнішньої політики держави. Від цього потерпає і сфера міжнародних відносин, все ще залежна від застарілої кадрової політики і яка, безсумнівно, потребує наближення її параметрів до кращих європейських зразків і стандартів. Таке становище нагально потребує суттєвого реформування системи професійної підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин, наповненої якісно новим змістом, що актуалізує проблеми конкурентоспроможності та забезпечення успішності особистості, одним з показників яких стає успіх у професійній діяльності та кар'єрному зростанні.

У Преамбулі Комюніке Конференції європейських міністрів країн Болонського процесу, яка визначає пріоритети розвитку вищої освіти Європейського простору, стверджується необхідність підготовки студентів до життя як активних громадян демократичного суспільства, підготовки до майбутньої кар'єри і особистісного розвитку. Сучасна кар'єра осмислюється як важливий показник розвитку людини в соціальній системі, пов'язаний з набуттям професійної самоідентичності, мобільністю, відповідальністю, прийняттям культури, ціннісних орієнтацій професійного середовища, безперервної самоосвіти, саморозвитку, самоактуалізації. Але разом з позитивним ставленням суспільства до кар'єрних устремлінь особистості спостерігаються і негативні тенденції, серед яких: неадекватні кар'єрні амбіції випускників, які відразу претендують на керівні позиції, велику винагороду і на право вирішувати стратегічні питання підприємства, організації; скептичне ставлення до випускників роботодавців, що віддають перевагу спеціалістам з досвідом роботи. З огляду на те, що основними глобалізаційними детермінантами сучасної освіти, які в майбутньому лише посилюватимуться, є передбачення й урахування вимог ринку праці до професійних характеристик майбутніх фахівців, орієнтованість на перспективи динамічного розвитку регіонального, національного та світового ринків праці, є підстави вважати, що вища освіта має значний потенціал для підготовки майбутніх магістрів міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою. Отже, закономірно виникає теоретичний і практичний інтерес до формування, функціонування, посилення та ефективної реалізації відповідного потенціалу професійної підготовки магістрів у закладах вищої освіти, що набув акцентованих ознак в умовах ключових євроінтеграційних заходів – реалізації Європейського простору визнання ступенів і кваліфікацій вищої освіти відповідно до Лісабонської конвенції (1997 р.), Європейського дослідницького простору згідно з Лісабонською стратегією (2000 р.), втілення Стратегії розумного, стійкого та

інклюзивного розвитку Євросоюзу „Європа – 2020” (2010 р.), Угоди між Україною та ЄС про участь у Рамковій програмі Європейського Союзу з наукових досліджень та інновацій „Горизонт – 2020” та ін.

Аналіз вітчизняного наукового дискурсу дає підстави стверджувати, що в педагогічній теорії і практиці напрацьовано значний досвід модернізації професійної підготовки фахівців, що може стати основою удосконалення та розвитку умінь стратегічного управління професійною кар’єрою майбутніх магістрів міжнародних відносин. Фундаментальним проблемам професійної підготовки, концептуальним ідеям удосконалення фахової підготовки здобувачів вищої освіти присвячено праці О. Безпалько, В. Бондаря, Н. Волкової, Г. Данилової, А. Деркача, О. Дубасенюк, Н. Кузьміної, О. Кучай, Н. Ничкало, І. Підласого, С. Пальчевського, О. Семенов, С. Сисоєвої та ін.

Вирішенню назрілих питань професійної підготовки майбутнього фахівця з міжнародних відносин сприяють теоретико-методологічні дослідження Р. Гейзерської, Г. Корсун, Л. Отрощенко, Л. Савчук, Н. Степаненка, В. Третько, Г. Чаплицької, І. Федорова та ін.

Формування умінь стратегічного управління професійною кар’єрою – новаторське і комплексне завдання, що відносно нещодавно набуло науково-дискурсивного трактування. Зарубіжні та вітчизняні вчені принагідно чи з погляду різних предметів дослідження аналізували зазначену тему, проте не пропонували цілісної аналітичної розробки. Багатогранність проблематики зумовлена тим, що вона перебуває на межі: психолого-акмеологічних досліджень мотивації кар’єри (А. Кібанов, Д. МакКлелланд, Е. Шейн та ін.), факторів розвитку особистості в процесі кар’єрного просування, успішного розвитку індивідуальної кар’єри (А. Деркач, А. Маркова, Є. Молл, Е. Сьюпер, М. Лондон, Е. Моон та ін.); соціально-економічних досліджень можливостей управління кар’єрою персоналу (А. Кібанов, І. Ладанов, Д. Холл, Е. Шейн та ін.); педагогічних досліджень проблем професійного самовизначення, готовності старшокласників до вибору професії (В. Бурляєва, Л. Зубцова, Л. Ковальова та ін.); конкурентоспроможності випускників вищів (Т. Жданко, Г. Морозова, А. Нагірна, Т. Сливина, М. Хортова та ін.). Предмети дослідження цих суміжних галузей збігаються один з одним і подекуди взаємообумовлені.

Сутнісно кар’єра також належить до сфери наукових та практичних інтересів менеджменту. Поняття „стратегічне управління професійною кар’єрою”, що порівняно нещодавно з’явилося у працях зарубіжних вчених (N. Betz, F. Borgen, G. Hackett та ін.), набуло розвитку у дослідженнях вітчизняних науковців (Д. Закатнов, О. Лебідь, В. Лозовецька, О. Єськов, В. Савельєва та ін.).

Актуальність теми дослідження посилює критичний погляд на освітній процес у закладах вищої освіти у зв’язку з необхідністю розв’язання низки *суперечностей*, що об’єктивно впливають на рівень якісної професійної підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, зокрема:

– між вимогами суспільства щодо професійної підготовки фахівців з міжнародних відносин та відсутністю теоретичних основ цілеспрямованого формування готовності їх до стратегічного управління кар’єрою як умови ефективності їх професійної діяльності;

– соціальним замовленням на компетентних фахівців, здатних до стратегічного управління професійною кар’єрою та недостатньою інноваційною спрямованістю підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин;

– зростаючими вимогами до професійної готовності сучасних фахівців у галузі міжнародних відносин (їх готовності до професійного зростання, самореалізації, самовдосконалення) та відсутністю науково обґрунтованих педагогічних умов та моделі підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою.

Актуальність зазначеної проблеми та недостатній рівень її розробленості зумовили вибір теми наукового дослідження „**Підготовка магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою**”.

Об’єкт дослідження – професійна підготовка магістрів у галузі міжнародних відносин в освітньому просторі закладу вищої освіти.

Предмет дослідження – педагогічні умови і модель підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ефективність педагогічних умов і моделі підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою.

Гіпотеза дослідження. Упровадження у магістерській підготовці теоретично обґрунтованих педагогічних умов (акмеологізація освітньо-кар’єрних маршрутів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, збагачення рефлексивного досвіду магістрів засобами проектування навчально-цифрових наративів, мобілізація самоуправлінських ресурсів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, формування умінь стратегічного планування професійної кар’єри) та моделі сприятиме ефективній підготовці магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначено й вирішено такі **завдання дослідження**:

1. На основі аналізу фахових, психологічних та педагогічних джерел уточнити зміст основних дефініцій дослідження.

2. Визначити сутність та структуру готовності магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою як складової професійної підготовки.

3. Визначити та теоретично обґрунтувати педагогічні умови та структурно-функціональну модель підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою.

4. Експериментально перевірити дієвість педагогічних умов та моделі підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою.

5. Розробити та впровадити методичне забезпечення щодо підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до управління професійною кар’єрою.

Досягненню мети й вирішенню поставлених завдань сприяло використання комплексу таких **методів дослідження**: *теоретичні* – парадигмальний, компаративістський та системний аналіз філософської, психолого-педагогічної, науково-методичної літератури, навчальної та нормативної документації у системі

вищої педагогічної освіти – для з'ясування стану окресленої проблеми; систематизація, синтез, узагальнення, що уможливили розкриття сутності проблеми, формулювання понятійно-термінологічного апарату, виокремлення основних складових підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою; моделювання – для розробки моделі підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою; *емпіричні* – діагностичні (анкетування, тестування, опитування, бесіда), обсерваційні (безпосереднє та опосередковане спостереження, самоспостереження, самооцінка, експертне оцінювання) – для виявлення рівнів готовності магістрів-міжнародників до стратегічного управління професійною кар'єрою; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний етапи) – для перевірки ефективності розроблених педагогічних умов підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою; *методи математичної статистики* – метод середніх величин, парних порівнянь, групування, вимірювання, ранжування даних, графічне відображення результатів – для кількісного та якісного аналізу емпіричних даних й валідності отриманих результатів.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота здійснювалася впродовж 2014–2018 рр. на базі факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, факультету комп'ютерних наук та інформаційних технологій Луцького національного технічного університету при підготовці фахівців зі спеціальності „Міжнародні економічні відносини” освітньо-кваліфікаційного рівня „магістр”. В експериментальній роботі брали участь 47 викладачів та 250 студентів, з яких 126 осіб – в експериментальній групі (ЕГ) та 124 особи – у контрольній групі (КГ).

Наукова новизна та теоретичне значення полягають у тому, що в дисертації:

– *уперше* на основі аналізу й вивчення наукових здобутків вітчизняних та зарубіжних учених з урахуванням власного професійно-педагогічного досвіду на засадах особистісно орієнтованого підходу теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено відповідні педагогічні умови (акмеологізація освітньо-кар'єрних маршрутів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин; збагачення рефлексивного досвіду магістрів засобами проектування навчально-цифрових нарративів; мобілізація самоуправлінських ресурсів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, формування умінь стратегічного планування професійної кар'єри); розроблено структурно-функціональну модель підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою з такими структурними складовими: мета, завдання, парадигми, концепції та педагогічні підходи, принципи, організаційно-методичний та науково-методичний супровід, педагогічні умови, етапи підготовки (початковий, практичний, інтеграційний, системно-узагальнюючий), критерії та рівні готовності до стратегічного управління професійною кар'єрою, результат;

– *уточнено та конкретизовано* сутність понять „кар'єра”, „професійна кар'єра”, „проектування професійної кар'єри”, „стратегічне управління професійною кар'єрою”, „професійна самореалізація”, „формування готовності майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою”;

– подальшого розвитку набули наукові уявлення про сутність стратегічного управління професійною кар'єрою; сутність, структуру та критерії готовності магістрів до стратегічного управління професійною кар'єрою як складової професійної підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин; діагностичний інструментарій щодо визначення рівня готовності магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою.

Практичне значення дослідження полягає: в експериментальній перевірці педагогічних умов підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою; розробці науково-методичного забезпечення для роботи Центру міжнародних комунікацій та „Школи ділової риторики”, спецкурсу „Акмеологія професійної кар'єри”, методичних рекомендацій щодо проектування освітніх цифрових наративів, організації лекційних, семінарських та практичних занять магістрів в умовах цифрового освітнього середовища, програм та навчально-методичного забезпечення тренінгів „Професійна кар'єра. Стратегічне управління”, персонального брендингу та професійного іміджу; програм, рекомендацій і методичних матеріалів для проведення науково-дослідної та асистентської практик.

Основні результати дослідження впроваджено в освітній процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (довідка про впровадження № 03-28/02/1557 від 29.05.2018 р.); Луцького національного технічного університету (довідка про впровадження № 418-а-21-35 від 03.04.2018 р.); Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та Національного університету „Острозька академія”.

Апробація результатів дослідження. Висновки та результати дослідження було представлено на науково-практичних конференціях різних рівнів: *міжнародних*: „Science progress in European countries: new concepts and modern solutions” (Штуттгарт, 2014), „Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи” (Дрогобич, 2015), „Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень” (Луцьк, 2016); *всеукраїнських*: „Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір” (Луцьк, 2016), „Актуальні питання методики навчання як чинника підвищення якості професійної підготовки фахівців у вищій школі” (Харків, 2015), „Підготовка конкурентоздатного фахівця початкової освіти в контексті реалізації концепції „нова українська школа” (Луцьк, 2017 р.); *міжвузівській*: „Філософія освіти в сучасній Україні: філософські, політико-правові та соціальні аспекти” (Луцьк, 2014).

Основні положення та результати дослідження обговорювалися та отримали схвальні відгуки на засіданнях кафедри педагогіки, кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи, кафедри міжнародних комунікацій та політичного аналізу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки; кафедри міжнародних економічних відносин Луцького національного технічного університету (2015–2017 рр.).

Публікації. Основні положення та результати дослідження відображено у 14 публікаціях, з них: 5 статей у провідних наукових фахових виданнях, 3 статті у закордонних наукових журналах, 5 статей і тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та 1 методична розробка.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (397 найменувань, з них 57 іноземними мовами), 11 додатків на 57 сторінках. Дисертація містить 12 таблиць, 18 рисунків. Загальний обсяг роботи – 315 сторінок, з них основного тексту – 197 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито ступінь її розробленості; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання й охарактеризовано методи дослідження; конкретизовано наукову новизну, розкрито практичне значення здобутих результатів; наведено відомості про апробацію й упровадження результатів наукової праці, структуру дисертації.

У першому розділі – **„Теоретичні аспекти підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою”** – проаналізовано проблему готовності майбутніх фахівців у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою у міждисциплінарному дискурсі та формування досліджуваного психолого-педагогічного феномену у процесі магістерської підготовки в Україні та за кордоном; розкрито сутність та структуру поняття „стратегічне управління професійною кар'єрою” та пов'язаного з ним понятійно-категоріального апарату; визначено фактори, що зумовлюють успішне формування готовності майбутніх фахівців у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою в умовах магістратури.

У результаті теоретичного аналізу наукових досліджень з проблеми стратегічного управління професійною кар'єрою (Л. Карамушка, І. Климчук, Н. Лукашевич, Є. Могильовкін, М. Міропольська, О. Москаленко, Н. Науменко, О. Овсяннікова, В. Поляков, Є. Садонта ін.) визначено стійкі значення, які характеризують сутність цього поняття. Серед смислових концептів, за якими детермінується сутність стратегічного управління професійною кар'єрою майбутнього магістра міжнародних відносин, найбільш частотними є такі: стратегічна модель переміщення індивіда по вертикалі суспільних позицій, базована на етапності індивідуального розвитку; цілеспрямована активність особистості, що забезпечує її успішність і конкурентоспроможність у мінливих умовах ринку праці; індивідуально усвідомлена потреба у неперервному самовдосконаленні, професійній самореалізації; здатність освоювати професійні інновації; сформованість системи ключових та професійних компетенцій; здатність оперативно і гнучко встановлювати доцільні особистісні, культурні й ділові контакти у професійному співтоваристві.

На підставі узагальнення основних наукових понятійно-категоріальних ознак досліджуваного феномену *стратегічне управління професійною кар'єрою майбутнього магістра у галузі міжнародних відносин* трактовано як динамічну сукупність управлінських процесів (аналіз середовища, визначення цілей, вибір стратегії, вжиття заходів для досягнення цілей, оцінювання і контроль), що забезпечують цілеспрямоване втілення виробленої стратегії розвитку професійної кар'єри, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності працівника.

У дослідженні наголошується на важливості узгодження професійної, суспільно-економічної та управлінської складової у підготовці магістрів міжнародних відносин. Підготовка майбутнього магістра міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою розглядається як складне структурне утворення у системі професійної підготовки, вона є і складовою цієї системи вищого порядку, і системоутворювальним фактором, і „наскрізною” ланкою, яка пронизує всі її компоненти.

Науковий екскурс у джерела кар'єроорієнтованої педагогіки уможливив трактування *підготовки магістрів міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою* як цілеспрямованого гармонійно-цілісного творчого освітнього процесу формування готовності до реалізації управлінської функції професійної кар'єри з позицій життєвої стратегії, що здійснюється у ході оволодіння професійною компетентністю, уміннями фахівця у ХХІ ст. (Л. Беляєва, Б. Вульф, В. Гнатюк, В. Данюк, В. Капіца та ін.).

З огляду на викладене визначено сутність поняття *готовності до стратегічного управління професійною кар'єрою майбутнього магістра міжнародних відносин* як інтегративного цілісного особистісного новоутворення, що має компонентну структуру і включає спрямованість на розвиток професійної кар'єри (потреби, мотиви, інтереси, ціннісні орієнтації), професійно-операційну підструктуру (наявність фахових знань, умінь, навичок), самосвідомість (здатність до самоменеджменту, самоконтролю, самовдосконалення і саморефлексії), комплекс індивідуально-типологічних особливостей і якостей, що забезпечують конкурентоспроможність фахівця та високу результативність професійної діяльності.

Компонентами готовності майбутнього магістра у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою визначено: *мобілізаційно-аксіологічний*, що відображає позитивне ставлення магістрів до професійної освіти як до початку процесу вбудовування особистості в систему відносин майбутнього професійного середовища і кар'єри, переважання в структурі мотивів прагнення до успіху, відповідності кар'єрних орієнтацій обраній професійній діяльності (кар'єрна спрямованість особистості; мотиваційна сфера майбутнього магістра-міжнародника як професіонала, його аксіологічний світогляд); *стратегічно-операційний*, що передбачає здійснення діяльності, спрямованої на планування кар'єри на початковому етапі навчання, вирішення освітніх і професійних завдань відповідно до перспективного кар'єрного плану, високий рівень прояву в діяльності гнучкості, контактності, креативності, пізнавальних потреб, високу кар'єрну самоефективність (фахова компетентність майбутнього магістра; здатність реалізувати кар'єрний потенціал у межах життєвої стратегії; уміння стратегічного управління та самоменеджменту); *рефлексивно-коригувальний*, який передбачає здійснення систематичного аналізу особистісних якостей і результатів своєї діяльності в процесі здобуття професійної освіти в контексті перспективних планів на професійну діяльність і кар'єрний розвиток, їх адекватну самооцінку (рефлексивні уміння майбутнього магістра у галузі міжнародних відносин; модальність самооцінки (професійної та особистісної); здатність до самоконтролю, емоційної стійкості;

комплекс особистісних характеристик, детермінованих вимогами успішної професійної кар'єри та життєвої стратегії у цілому).

Аналіз зарубіжних наукових публікацій з проблеми професійної підготовки фахівців у галузі міжнародних відносин, нормативних документів (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, Making the Most of Our Potential: Consolidating the European Higher Education Area Bucharest Communique, Salzburg II Recommendations European universities' achievements since 2005 in implementing the Salzburg Principles), проектів ЮНЕСКО, зокрема даних Інституту статистики (UNESCO Institute for Statistics), спільного проекту Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) та Євростату „The Indicators of Education Systems (INES)” („Індикатори освітніх систем”), інституцій Європейського Союзу, Ради Європи, нормативно-правових актів у галузі вищої освіти свідчить про те, що в основу професійної підготовки майбутніх магістрів в міжнародному освітньому середовищі покладено ідеї відкритості (здатність освіти до саморозвитку), мобільності (активізація всіх сфер життя суспільства, гнучка адаптація до вимог ринку праці), неперервності (навчання впродовж життя), випереджального розвитку (орієнтація на майбутнє). Ці ідеї перебувають у постійному розвитку й відображають нову перспективу досягнення цілей професійного навчання конкурентоспроможних фахівців.

Узагальнення результатів аналізу проблеми підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою у науковому дискурсі уможливив процес подальшої дослідно-експериментальної діяльності щодо розробки та впровадження педагогічних умов підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою.

У другому розділі – **„Обґрунтування педагогічних умов та структурно-функціональної моделі підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою”** – теоретично обґрунтовано педагогічні умови підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою, розроблено структурно-функціональну модель означеного педагогічного процесу та її методичний супровід.

Підготовка магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою у дослідженні визначається як система змістово-теоретичного та організаційно-методичного забезпечення формування *готовності до стратегічного управління професійною кар'єрою*.

На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури з теми дослідження, вивчення компонентного складу готовності магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою, власного педагогічного досвіду виявлено та обґрунтовано таку сукупність педагогічних умов підготовки досліджуваної категорії майбутніх фахівців до стратегічного управління професійною кар'єрою.

Перша педагогічна умова – *акмеологізація освітньо-кар'єрних маршрутів магістрів у галузі міжнародних відносин* – акцентує увагу на важливості умінь та здатностей майбутніх магістрів наділяти професійну кар'єру суб'єктивними сенсами, готовністю бути суб'єктами особистісної життєдіяльності, що

передбачає здатність комплексно і послідовно реалізовувати у професії творчий потенціал та стратегічно і мобільно управляти ресурсами життєздійснення на основі інтеграції загальнолюдських і професійно значущих цінностей.

Друга педагогічна умова – *збагачення рефлексивного досвіду магістрів у галузі міжнародних відносин засобами проектування навчально-цифрових наративів* – передбачає реалізацію педагогічного потенціалу цифрових наративів як створених за допомогою цифрових технологій рефлексивних розповідей у контексті розвитку здатності майбутніх магістрів до самоменеджменту й креативності. Створення цифрових наративів відбувається на перетині гносеологічних та емоційних аспектів навчання; поєднує практику рефлексивної розповіді й теорію, інтелект і афект.

Третя педагогічна умова – *мобілізація самоуправлінських ресурсів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, формування умінь стратегічного планування професійної кар'єри* – пов'язана із формуванням стратегії професійної кар'єри, що передбачає здатність осягнути сенс і призначення професійної діяльності в обставинах, що склалися, і перетворити ці уявлення на орієнтири, необхідні для досягнення конкретних цілей професійної кар'єри. Кар'єрний менеджмент і самоменеджмент, функціонуючи у єдності та взаємозв'язку, інтегруються у структуру професійної „Я-концепції” магістра, що відбувається як безперервна зміна внутрішньоособистісних станів та професійно важливих якостей.

Комплексна реалізація сукупності зазначених педагогічних умов здійснювалася за допомогою наративно-цифрових, тренінгових, інтерактивно-діалогічних та інформаційно-комунікаційних технологій навчання, що сприяло формуванню готовності майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою.

З огляду на теоретичний аналіз проблеми та досліджень з питань моделювання соціальних систем на основі відображення сутнісних характеристик і внутрішньої структури готовності до стратегічного управління професійною кар'єрою, власне бачення процесу підготовки майбутніх магістрів до стратегічного управління професійною кар'єрою в авторському варіанті подано структурно-функціональну модель, яка відображає взаємозв'язок і взаємозалежність таких блоків: *теоретико-цільовий* (науково обґрунтована концепція професійної підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою на підставі парадигмальних, концептуальних ідей і підходів); *організаційно-методичний* (спеціально організований науково-методичний супровід; сукупність компонентів професійної підготовки, які реалізувалися на відповідних процесуальних етапах упровадження педагогічних умов підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою; оптимальна партнерська взаємодія у системі „викладач-студент”) й *контрольно-результативний* (комплекс діагностичних методик, критеріїв, рівнів і результату підготовки магістрів до стратегічного управління професійною кар'єрою).

Теоретико-цільовий блок передбачає визначення: *мети* (формування готовності майбутніх магістрів-міжнародників до стратегічного управління професійною кар'єрою); *завдань, методологічних засад* (системний, аксіологічний,

ресурсний, синергетичний, антропологічний, суб'єктно-діяльнісний підходи); *принципів* (системності, нелінійності, акмеологічності, діалогічності, рефлексії).

Організаційно-методичний блок містить педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою, науково-методичний супровід, етапи (*початковий, практичний, інтеграційний, системно-узагальнюючий*) формування компонентів (мобілізаційно-аксіологічний, стратегічно-операційний, рефлексивно-коригувальний) досліджуваного феномену.

Початковий етап має на меті: сприяння адаптації студентів до умов навчання за магістерськими програмами; формування позитивно-діялісного ставлення до майбутньої професійної діяльності; розвиток інтересу до кар'єрного зростання та усвідомлення студентами його значущості, досягнення акме. Теоретико-змістовою базою початкового етапу служить положення дисциплін гуманітарно-соціоекономічного циклу та професійно-практичної підготовки, а також впровадження в освітній процес тренінгових технологій (акмеологічні, кар'єрної іміджології, самоменеджменту та ін.).

Практичний етап характеризується: свідомою самоорганізацією і саморегуляцією особистісних і професійних змін магістрантів; цілеспрямованістю; розвинутою волею; здатністю до вибору стратегій управління професійною кар'єрою, у тому числі з урахуванням протиріч між внутрішньою мотивацією і зовнішніми вимогами до планування і самокорекції навчально-професійної діяльності, що забезпечується рівнем розвитку фахових та особистісних здібностей; здатністю гнучко адаптуватися до зовнішніх умов; плануванням цілей та шляхів професійної самореалізації; встановленням взаєморозвивальних відносин з оточенням; збагаченням й удосконаленням індивідуальних якостей і професійних здібностей; реалізацією наявних інтелектуальних, творчих та професійних знань, умінь і навичок на практиці.

Метою *інтеграційного етапу* експериментальної програми є формування готовності магістрантів до практичної реалізації кар'єрного потенціалу в інтегрованих видах навчально-професійної діяльності: науковій, організаційній, самоосвітній, а також подальше теоретичне та практичне оволодіння складовими цього процесу. Теоретична підготовка здійснюється шляхом актуалізації опорних фахових знань у вивченні профільних дисциплін, спецкурсів, відеолекторію, занять „Школи кар'єрного менеджменту”, виконання завдань асистентської та переддипломної практик.

Системно-узагальнюючий етап є результатом професійно-творчого саморозвитку особистості. У практичній діяльності це виражається в досягненні поставлених магістрантом цілей, продуктивному і мобільному вирішенні професійних завдань і проблемних ситуацій за допомогою адекватно підбраного комплексу засобів і методів, матеріалізації професійних умінь, знань, здібностей і можливостей магістранта, професійно-особистісному самоствердженні і самозадоволенні професійним зростанням і творчим потенціалом.

Контрольно-результативний блок передбачає контроль за допомогою діагностичного інструментарію, аналіз отриманих результатів та кінцевий результат – особистість майбутнього магістра у галузі міжнародних відносин зі

стабільним (високим) рівнем сформованості кожного компонента досліджуваної готовності та феномену в цілому.

У третьому розділі – „Дослідно-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов і моделі підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою” – наведено організацію та хід педагогічного експерименту, описано перебіг формувального етапу педагогічного експерименту, під час якого перевірялася ефективність запропонованих педагогічних умов; проведено аналіз результатів дослідно-експериментальної роботи.

Експериментальною базою стали Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (факультет міжнародних відносин) і Луцький національний технічний університет.

Педагогічному експерименту передували пілотні дослідження, які здійснювалися протягом 2014–2015 рр. і передбачали анкетне опитування викладачів ЗВО, магістрантів спеціальностей „Міжнародні відносини”, „Міжнародні економічні відносини”, „Міжнародна інформація” з метою виявлення їх уявлень про сутність професійної кар’єри фахівця з міжнародних відносин, специфіку та значення стратегічного управління професійною кар’єрою, особливості професійної підготовки магістрів міжнародних відносин. Усього у пілотному дослідженні взяли участь 128 осіб.

Діагностика рівнів сформованості готовності майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою здійснювалася відповідно до розроблених критеріїв та показників із використанням діагностичних методик щодо кожного з таких компонентів: *мобілізаційно-аксіологічний* – діагностика ціннісних орієнтацій (О. Тарасова), методика діагностики мотивації навчання у ЗВО (Т. Ільїна), тест „Мотивація досягнення”, опитувальник „Якір кар’єри” (Е. Шейн); *стратегічно-операційний* – тест самоактуалізації (САТ) Є. Шострома, методика дослідження кар’єрної самоефективності (Н. Бетц), методика діагностування академічних здібностей, методика діагностики стилів мислення (А. Алексєєв, Л. Громова), методика незакінчених речень (авторська розробка); *рефлексивно-коригувальний* – тест-опитувальник КОН (комунікативні та організаційні нахили), опитувальник „копінг-стратегії” (Р. Лазарус), методика дослідження самооцінки особистості (С.А. Будассі).

Отримані на констатувальному етапі результати дослідження свідчать про те, що відсоткові показники рівнів готовності магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою є статистично рівнозначними в ЕГ і КГ.

Так, пасивний рівень готовності виявлено у 77,34% студентів ЕГ та 77,0% – у студентів КГ. Менш значними є показники умовного рівня готовності (20,3 та 21,0% студентів експериментальної та контрольної груп відповідно). Стабільного рівня готовності магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою у респондентів ЕГ та КГ майже не виявлено – усього 2,36% студентів ЕГ та 2,0% у КГ. Це дало можливість зробити висновок про те, що реальний стан сформованості готовності магістрів-міжнародників до стратегічного управління професійною кар’єрою не відповідає сучасним вимогам освітньої

практики та суспільства, а тому потребують кардинальних змін організаційно-методичні та педагогічні умови забезпечення цього процесу.

Реалізація першої педагогічної умови – *акмеологізація освітньо-кар'єрних маршрутів майбутніх магістрів міжнародної інформації* – відбувалася шляхом впровадження спецкурсу „Акмеологія професійної кар'єри”, що дав змогу залучити майбутніх фахівців до специфіки вивчення основ формування досліджуваного поняття як професійно важливої якості і став проміжною ланкою між теоретичним засвоєнням знань з теорії професійної кар'єри та її практичним застосуванням у реальних умовах сучасної вищої школи.

Магістранти були залучені до квазіпрофесійної діяльності з використанням інтерактивних і мультимедійних технологій (кейси, Workshop, експертна панельна дискусія, веб-квести, тренінги з освітнього лідерства, командної роботи, стресостійкості, гнучкості та ін.). Використання потенціалу новітніх інформаційних технологій (веб 2.0, веб 3.0) сприяло формуванню комплексних дослідницьких умінь (умінь текстотворення, ІТ-технологічних, комунікативних, трансферних, конвергентних умінь), академічної грамотності, культури наукового мовлення, риторичної компетентності майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин.

У процесі опанування курсу забезпечувалися умови для стимулювання автономності професійної діяльності майбутніх магістрів-міжнародників, формування таких якостей та умінь фахівця, які дозволяють гармонізувати особистісно-професійне зростання і соціальний статус майбутнього магістра – самовираження, самопрезентації, самоствердження.

Навички самопрезентації та промоції у професійній сфері майбутні магістри у галузі міжнародних відносин здобували на тренінгах з *персонального брендингу*: „Формування ідеального іміджу”, „Стратегії побудови персонального бренду фахівця з міжнародних відносин”, „Основні відмінності ділового іміджу”, „Основні помилки в побудові ділового іміджу”, „Особливості управління діловим іміджем” тощо.

Реалізація другої педагогічної умови – *збагачення рефлексивного досвіду магістрів засобами проектування навчально-цифрових наративів* – здійснювалася на основі *конвергентного підходу*, який полягає у взаємопроникненні та взаємовпливі традиційних форм і методів та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій та передбачає оптимальне поєднання загальноприйнятих і новітніх підходів в організації освітнього процесу закладу вищої освіти. Застосування дидактичного потенціалу цифрових наративів (створення дидактичних рефлексивно-розповідних матеріалів за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій) уможливило реалізацію науково-дослідних проектів міждисциплінарного характеру та сприяло трансформаціям у професійній освіті – від навчання, яким керує викладач, до саморегульованого оволодіння компетентностями та вміннями, що потрібні для успішного життя в сучасному соціумі (відповідно до Рамки компетентностей і умінь XXI століття так звана група „4 C”: критичне мислення (Criticalthinking), комунікація (Communication), колаборація (Collaboration) і творчість (Creativeness).

Технологія створення та презентації біографічних цифрових наративів ґрунтувалася на такому підході, за якого людське життя стає предметом вивчення

особистості, що намагається зрозуміти й уявити життєдіяльність досліджуваної особи в динаміці її розвитку. Джерелами біографічних досліджень служили особисті документи (нотатки, листи, щоденники, публіцистичні тексти, тексти публічних промов, фото) відомих державних діячів минулого і сучасності, політиків, дипломатів, експертів, урядовців, громадських активістів, результати інтерв'ювання, анкетування, свідчення інших людей, а також автобіографії. Такий підхід надавав добору й інтерпретації описуваних фактів і подій „...своєрідної рельєфності, переконливості, емоційної образності, без чого взагалі неможливі науковий пошук і відкриття” (М. Лещенко). Збагаченню рефлексивного досвіду майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин сприяло те, що проектування біографічних наративів дає можливість визначати об'єктивні (сфери діяльності, контакти з іншими людьми, досягнення, звершення) й суб'єктивні (особистісний досвід, переживання, почуття, мрії, фантазії, стосунки й оцінки різних ситуацій) фактори професійного та особистісного становлення персоналій, реалізації кар'єри та життєвої стратегії.

Реалізація третьої педагогічної умови – *мобілізація самоуправлінських ресурсів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, формування умінь стратегічного планування професійної кар'єри* – здійснювалася шляхом організації „Школи ділової риторики”, що функціонувала упродовж 2016–2017 рр. на базі факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Для досягнення цілей успішної ділової кар'єри мовленнєва поведінка майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин має характеризуватися наявністю низки умінь, які сприяють організації дійового, ефективного і впливового мовлення. У зв'язку з вищезазначеним важливим елементом програми формування готовності до стратегічного управління професійною кар'єрою стали *практикуми та майстер-класи з ділової риторики*, що інтегрувалися зі змістом навчальних дисциплін з іноземної мови. Це дозволило оптимізувати підготовку магістрантів у напрямі формування умінь працювати з текстами різних жанрів іноземною мовою відповідно до конотацій сучасного суспільства знань, зростаючої ролі академічної мобільності, утвердження етичних імперативів академічної доброчесності, крізь призму соціокультурних явищ і процесів. За допомогою розробленої експериментальної програми педагогічного супроводу формування умінь менеджменту професійної кар'єри у процесі вивчення іноземної мови сконструювано соціальну реальність та професійні обставини реалізації магістрантами потенціалу успішного кар'єрного зростання.

Розвитку соціальної активності майбутніх магістрів, формуванню їх громадянської позиції, навичок командної роботи, відповідального лідерства сприяло залучення до заходів, організованих Центром міжкультурних комунікацій факультету міжнародних відносин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Проблемні лекторії, семінари, форуми, круглі столи, майстер-класи, вебінари було організовано під керівництвом найдосвідченіших викладачів факультету у співпраці з міжнародними партнерами, громадськими, неурядовими, а також волонтерськими організаціями, що сприяло активній участі магістрантів у роботі міжнародних організацій університетської освіти (Magna Charta, Європейська

асоціація міжнародної освіти, мережа європейських університетів ЕМОС) та міжнародних освітніх програмах (ЯСОН, Польсько-американського Фонду Волі і Фонду „Освіта для демократії”, державного департаменту США „Акт на підтримку свободи”, академічних обмінів AU-Pair, DAAD та ін.).

Результати імплементації педагогічних умов свідчать про значні позитивні зрушення у сформованості всіх компонентів готовності майбутніх магістрів гуманітарних спеціальностей до стратегічного управління професійною кар’єрою, що відобразилося у позитивній динаміці критеріїв за всіма показниками (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка показників рівнів сформованості готовності до стратегічного управління професійною кар’єрою у магістрантів контрольної та експериментальної груп (% до загальної кількості)

Рівень	Група							
	КГ (124 особи)				ЕГ (126 осіб)			
	Етап							
	Констатувальний		Контрольний		Констатувальний		Контрольний	
	К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%
Стабільний	4	3,3	26	21,0	4	3,2	78	61,9
Умовний	24	19,7	72	58,0	28	22,2	34	27,0
Пасивний	96	77,0	26	21,0	94	74,6	14	11,1

Визначено, що стабільного рівня досліджуваної готовності досягли 61,9% магістрантів ЕГ. Умовний рівень підтвердили 27,0% (ЕГ) та 58,0% (КГ) майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин. Пасивний рівень було зафіксовано у 21,0% тих майбутніх фахівців, які були учасниками КГ, і у 11,1% учасників ЕГ. Зазначене свідчить про статистично значуще зростання показників готовності до стратегічного управління професійною кар’єрою магістрантів експериментальної групи порівняно з контрольною.

Перевірка статистичної гіпотези дослідження здійснювалася за допомогою коефіцієнта кореляції Браве-Пірсона. Його використання дозволило стверджувати з імовірністю 0,95%, що існує істотна позитивна відмінність у рівнях сформованості готовності до стратегічного управління професійною кар’єрою в магістрів експериментальної та контрольної груп.

Отже, у дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення і презентовано авторське вирішення проблеми підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою, що полягає: у визначенні її структури, змісту і результату – формування готовності до стратегічного управління професійною кар’єрою; виявленні, обґрунтуванні та експериментальній апробації педагогічних умов забезпечення цього процесу.

Узагальнення результатів дослідження дозволило констатувати, що мету дисертаційного дослідження досягнуто, а вирішені завдання та підтверджена гіпотеза стали підґрунтям для формулювання таких **висновків**:

1. На підставі аналізу філософської, акмеологічної, психологічної та педагогічної літератури з’ясовано зміст і концепти таких основних понять, що

становлять понятійно-категоріальний апарат дослідження: „кар’єра”; „професійна кар’єра”; „проектування професійної кар’єри”; „стратегічне управління професійною кар’єрою”; „професійна самореалізація”; „професіоналізм”; „формування готовності майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою”, а також встановлено їх взаємозв’язок і взаємозалежність. За результатами опрацювання психолого-педагогічної літератури уточнено, поглиблено і конкретизовано дефініцію поняття „*стратегічне управління професійною кар’єрою*”, яке визначається як динамічна сукупність управлінських процесів (аналіз середовища, визначення цілей, вибір стратегії, вжиття заходів для досягнення цілей, оцінювання і контроль), що забезпечують цілеспрямоване втілення виробленої стратегії розвитку професійної кар’єри, спрямованої на підвищення конкурентоспроможності працівника.

2. Готовність до стратегічного управління професійною кар’єрою майбутнього магістра у галузі міжнародних відносин визначено як інтегративне цілісне особистісне новоутворення, що має компонентну структуру і включає спрямованість на розвиток професійної кар’єри (потреби, мотиви, інтереси, ціннісні орієнтації), професійно-операційну підструктуру (наявність фахових знань, умінь, навичок), самосвідомість (здатність до самоменеджменту, самоконтролю, самовдосконалення і саморефлексії), комплекс індивідуально-типологічних особливостей і якостей, що забезпечують конкурентоспроможність фахівця та високу результативність професійної діяльності.

Обґрунтовано структурні компоненти готовності до стратегічного управління професійною кар’єрою: *мобілізаційно-аксіологічний* (кар’єрна спрямованість особистості; мотиваційна сфера майбутнього магістра-міжнародника як професіонала, його аксіологічний світогляд); *стратегічно-операційний* (фахова компетентність майбутнього магістра; здатності реалізувати кар’єрний потенціал у межах життєвої стратегії; уміння стратегічного управління та самоменеджменту); *рефлексивно-коригувальний* (рефлексивні уміння майбутнього магістра у галузі міжнародних відносин; модальність самооцінки (професійної та особистісної); здатність до самоконтролю, емоційної стійкості; комплекс особистісних характеристик, детермінованих вимогами успішної професійної кар’єри та життєвої стратегії у цілому); розкрито сутність рівнів сформованості досліджуваної готовності (стабільний, умовний, пасивний).

3. Здійснено за блочно-структурним принципом і обґрунтовано системно побудовану модель кар’єроорієнтованої підготовки, спрямованої на досягнення провідної мети – формування готовності майбутніх магістрів до стратегічного управління професійною кар’єрою. Структурно-функціональна модель виявляється у взаємозв’язку і взаємозалежності таких блоків: *теоретико-цільовий* (науково обґрунтована концепція професійної підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою на підставі парадигмальних, концептуальних ідей і підходів); *організаційно-методичний* (спеціально організований науково-методичний супровід; сукупність компонентів професійної підготовки, які реалізувалися на відповідних процесуальних етапах впровадження педагогічних умов формування готовності до стратегічного

управління професійною кар'єрою; оптимальна партнерська взаємодія у системі „викладач-студент”) й *контрольно-результативний* (комплекс діагностичних методик, критеріїв, рівнів і результату підготовки магістрів до стратегічного управління професійною кар'єрою).

4. Визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють підвищенню ефективності підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою, а саме: акмеологізація освітньо-кар'єрних маршрутів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин; збагачення рефлексивного досвіду магістрів засобами проектування навчально-цифрових наративів; мобілізація самоуправлінських ресурсів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, формування умінь стратегічного планування професійної кар'єри. Зазначені педагогічні умови детерміновані особливостями гуманізації сучасної вищої школи, сутністю і змістом професійної підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин. Сформульовані педагогічні умови покладено в основу структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх магістрів до стратегічного управління професійною кар'єрою.

5. У рамках дослідження експериментально доведено, що реалізація означених педагогічних умов та моделі позитивно вплинула на ефективність підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою. Динаміка рівневих характеристик готовності до стратегічного управління професійною кар'єрою свідчить про те, що відбулися позитивні зміни в експериментальній групі, а саме: на 58,7% зросла кількість майбутніх магістрів зі стабільним рівнем сформованості досліджуваного феномена; відповідно зменшилася кількість магістрантів з пасивним рівнем – на 66,3%. Аналіз результатів дослідно-експериментальної перевірки ефективності педагогічних умов та моделі підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою методами математичної статистики (коефіцієнт кореляції Браує-Пірсона) підтвердив доцільність запроваджених авторських напрацювань. Отже, є всі підстави вважати, що завдання дослідження виконано, а мету – досягнуто.

6. Розроблено та впроваджено навчально-методичний супровід для викладачів вишів щодо підготовки магістрантів до стратегічного управління професійною кар'єрою, а саме: спецкурс „Акмеологія професійної кар'єри”, проектування індивідуальних цифрових наративів, тренінгові технології, рекомендації та методичні матеріали для проведення аудиторної та позааудиторної роботи з підготовки магістрантів до стратегічного управління професійною кар'єрою.

Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми професійної підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин. Подальшого вивчення потребують такі найбільш перспективні напрями, як: удосконалення змісту, форм, методів і технологій підготовки до управління діловою кар'єрою; залучення потенціалу неформальної та інформальної освіти до формування кар'єрної компетентності фахівців у галузі міжнародних відносин; розробка

навчально-методичного забезпечення з урахуванням особливостей реалізації концептуальних положень педагогіки життєтворчості.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Богуш Л.А. Сутність та структура готовності магістрів з міжнародної інформації до управління професійною кар'єрою / Л.А. Богуш // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць [редкол.: Т.І. Сущенко (гол. ред.) та ін.]. – Запоріжжя: КПУ, 2017. – Вип. 55(108). – С. 482–490.

2. Богуш Л.А. Підготовка магістрів з міжнародної інформації в умовах цифрового освітнього середовища / Л.А. Богуш // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія „Педагогіка, психологія, філософія”. – 2017. – Вип. 277. – С. 9–13.

3. Богуш Л.А. Теоретичне обґрунтування закономірностей становлення професійної кар'єри майбутніх фахівців з міжнародної інформації / Л.А. Богуш // Педагогічний часопис Волині. – 2017. – №4 (7). – С.7–12.

4. Богуш Л.А. Становлення кар'єри майбутнього фахівця з міжнародної інформації у процесі професійної підготовки / Л.А. Богуш // Молодь і ринок. – 2018. – №2 (157). – С.117–123.

5. Богуш Л.А. Зарубіжні концепції в контексті дослідження проблеми професійної кар'єри майбутніх фахівців / Л.А. Богуш // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія „Педагогіка, психологія, філософія”. – 2018. – Вип. 279. – С. 25–31.

Статті у закордонних виданнях

6. Bohush L.A. Pedagogical conditions of training master's of international information to strategic management of professional carrer /L.A. Bohush // KELM: knowledge, education, law, management. – 2015.– №2 (10). – P. 290–297.

7. Bohush L.A. Formation of the readiness of masters in international information to the realization of a professional career /L.A. Bohush // KELM: knowledge, education, law, management. – 2016. – №2. (14). – P. 178–187.

8. Богуш Л.А. Формування готовності магістрів з міжнародної інформації до реалізації професійної кар'єри / Л.А. Богуш // KELM: knowledge, education, law, management.– 2018. – №1 (21). – P. 22–27.

Публікації, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

9. Bohush L. Educational self-management and it's functions / L. Bohush // Science progress in European countries: new concepts and modern solutions. – Stuttgart : ORT Publishing. – 2014. – Vol. 2. – P. 37–38.

10. Богуш Л.А. Критеріально-рівневі характеристики сформованості готовності до управління професійною кар'єрою / Л.А. Богуш // Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір: матеріали

I Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, 3-5 червня 2016 р.). – Луцьк, 2016. – С. 43–47.

11. Богуш Л.А. Становлення професійної кар'єри майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти / Л.А. Богуш // Математика. Інформаційні технології. Освіта: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Луцьк, Світязь, 5 - 7 червня 2016 р.). – Луцьк, 2016. – С. 119–120.

12. Богуш Л.А. Становлення професійної кар'єри майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти / Л.А. Богуш // Підготовка конкурентоздатного фахівця початкової освіти в контексті реалізації концепції „нова українська школа”: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (Луцьк, 25 вересня 2017 р.). – Луцьк, 2017. – С. 6–8.

13. Богуш Л.А. Психолого-педагогічні можливості освітнього процесу у становленні кар'єри майбутнього фахівця з міжнародної інформації / Л.А. Богуш // Актуальні проблеми вищої професійної освіти: матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (Київ, 20 березня 2018 р.). – Київ, 2018. – С. 28–29.

Методичні рекомендації

14. Богуш Л.А. Методичні рекомендації щодо підготовки магістрів в галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою / Л.А. Богуш. – Луцьк: СПД Гадак Ж.В., друкарня «Волиньполіграф», 2017. – 67 с.

Богуш Л.А. Підготовка магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – ВНЗ „Університет імені Альфреда Нобеля”. – Дніпро, 2018.

У дисертаційній роботі досліджено проблему підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою й презентовано новий підхід до її вирішення, що полягає у впровадженні педагогічних умов і моделі підготовки магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою.

Визначено та науково обґрунтовано педагогічні умови, що сприяють підвищенню ефективності підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою: акмеологізація освітньо-кар'єрних маршрутів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин; збагачення рефлексивного досвіду магістрів засобами проектування навчально-цифрових наративів; мобілізація самоуправлінських ресурсів майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин, формування умінь стратегічного планування професійної кар'єри.

Розроблено структурно-функціональну модель підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар'єрою, що являє собою єдність таких блоків: теоретико-цільового, організаційно-методичного, контрольно-результативного.

Створено, апробовано, впроваджено спецкурс „Акмеологія професійної кар’єри”, технологію організації „Школи ділової ритори”, методику проектування навчальних цифрових нарративів, програму тренінгів персонального брендингу та професійного іміджу.

Ключові слова: професійна кар’єра, стратегічне управління професійною кар’єрою, педагогічні умови підготовки майбутніх магістрів у галузі міжнародних відносин до стратегічного управління професійною кар’єрою.

Богуш Л.А. Подготовка магистров в области международных отношений к стратегическому управлению профессиональной карьерой. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – ВУЗ „Университет имени Альфреда Нобеля”. – Днепро, 2016.

Диссертационная работа является теоретико-экспериментальным исследованием проблемы профессиональной подготовки магистров в области международных отношений к стратегическому управлению профессиональной карьерой. Работа содержит теоретическое обоснование, методические положения и результаты эмпирического изучения данной проблемы.

Охарактеризованы сущность и содержание понятий „профессиональная карьера”, „стратегическое управление”, а также представлено авторское изложение понятия „готовность магистров в области международных отношений к стратегическому управлению профессиональной карьерой”.

На основании систематизации результатов научных поисков выделены такие компоненты готовности: мобилизационно-аксиологический, стратегически-операционный, рефлексивно-корректирующий, а также установлены их основные критерии, показатели и уровни.

Теоретически обосновано и экспериментально доказано, что эффективность формирования готовности магистров к стратегическому управлению профессиональной карьерой в процессе подготовки достигается благодаря реализации таких педагогических условий: акмеологизация образовательно-карьерных маршрутов магистров в области международных отношений; обогащение рефлексивного опыта магистров в области международных отношений средствами проектирования учебно-цифровых нарративов; мобилизация самоуправленческих ресурсов будущих магистров в области международных отношений, формирования умений стратегического планирования профессиональной карьеры. Указанные педагогические условия детерминированы особенностями гуманизации современной высшей школы, сущностью и содержанием профессиональной подготовки будущих специалистов в области международных отношений.

В ходе научного поиска разработана модель подготовки магистров в области международных отношений к стратегическому управлению профессиональной карьерой, которая включает пути достижения поставленной цели и имеет определенную структуру организации: цель, принципы, содержание, задания, методы, формы, этапы подготовки, компоненты, уровни и результат.

Результаты формирующего эксперимента подтвердили эффективность определенных условий и разработанной модели подготовки магистров в области международных отношений к стратегическому управлению профессиональной карьерой.

Ключевые слова: профессиональная карьера, стратегическое управление профессиональной карьерой, педагогические условия подготовки будущих магистров в области международных отношений к стратегическому управлению профессиональной карьерой.

Bohush L. A. Training of Masters in International Relations for professional career strategic management. – Manuscript.

The thesis for the scientific degree of the Candidate of Pedagogical Sciences, specialty 13.00.04 – Theory and Methods of Professional Education. – Alfred Nobel University. – Dnipro, 2018.

The thesis is a theoretical and experimental research of the efficiency of future Masters in International Relations training for professional career strategic management.

The essence of key notion - "professional career strategic management", has been disclosed, and pedagogical conditions of the formation of psychological-and-pedagogical phenomenon, which is under investigation, have been characterized. The following pedagogical conditions of the formation of readiness of future Masters in International Relations for professional career strategic management have been theoretically grounded and experimentally tested: acmeologization of educational and career routes of future Masters in International Relations; enriching of Masters' reflexive experience by designing educational digital narratives; self-management resources mobilization of future Masters in International Relations, formation of their professional career strategic planning skills.

The structural-functional model of training of future Masters in International Relations for professional career strategic management has been developed as the unity of such blocks: theoretical-and-target, organizational-and-methodical, control-and-productive.

Special course of study "Acmeology of Professional Career", technology of organization of "School of Business Rhetoric", techniques of design of educational digital narratives, training program of personal branding and professional image have been created, tested and introduced into practice.

Key words: professional career, strategic management of professional career, pedagogical conditions of training of future Masters in International Relations for professional career strategic management, model of preparing of future Masters in International Relations for professional career strategic management

Наукове видання

БОГУШ ЛЮДМИЛА АНДРІЇВНА

**ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ У ГАЛУЗІ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ДО СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНОЮ КАР'ЄРОЮ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Підписано до друку 2.10.2018 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Оперативна поліграфія.
Ум.-др. арк. 0,9. Обл.-вид. арк. 0,95. Тираж 110 пр. Зам. №

Відруковано